БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 146 (8366)
ИЮНИИН 22
СУББОТО
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Үбһэ сабшалгада, силос даралгада эрхимээр бэлэдхэе

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ, мүн ойрын жэлнүүдтэ хонин һүрэгөө хоёр дахин олошоруулха, хоёр дахин ехээр ноһо абадаг болохо гэһэн гүрэн түрын удхашанартай зорилго Коммунистическэ партимнай худөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табяад байна. Түрэл партиингаа энэ уряае халуунаар һайшааһанай тэмдэг болгогдон худөө ажахыһаа ашаг шэмэ бүри ехээр абахын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй хүсэтэ долгин орон соомнай эбхэржэ байнал.

Тиигээд, адуу малайнгаа тоое олон болгохын, ашаг шэмыень арьбадхахын тула элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл хэрэгтэй гэжэ хүн бүхэн мэдэнэ ха юм. Дутамаггүй һайн тэжээлтэй һаа үдхэн һү, тарган мяха, харин ноһо ехээр абахаш, үгы һаа үгы. Тэрэ яһала ойлгосотой.

Малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлдэг, тэнхээ тамирыень шамбай болгодог шэмэтэ тэжээл—кукурузын силосэй хажуугаар бүдүүн тэжээл гэхэ гү, али үбһэ солоомо, хээрын ногоогоор дарагдаһан силос ехэхэн удхашанартай гээшэ.

Хабар эртэнһээшье хойшо, мүн һүүлэйшье үдэрнүүдтэ республикымнай диилэнхи аймагуудта бороо хура элбэгээр ороо. Тиимын тула талха тарянай, үбһэ ногооной гараса гэмгүй һайн хэбэртэй. Ехэшье удаан болоогүй үбһэндөө орохо, хээрын шаралжаа ногоогоор силос дараха саг хүрэжэ ерэхэнь. Тиимын тула тэжээл бэлэдхэлэй энэ халуун хүдэлмэриин үеые зэбсэг түгэсөөр угтаха гээшэ ехэхэн удхашанартай байна.

Мүнөө энэ хүдэлмэридэ бэлэдхэл республика доторнай хэр зэргээр ябуулагдажа байнаб гэбэл, сэхыень хэлэхэдэ, тон хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Энээниие баталхын тулада иимэ нэгэ жэшээ харуулая. Зарим газарта үбһэндөө орохо гэжэ зүүдэлээшьегүй байнад. Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой мал мүнөө болотор сабшалан дээрээ бэлшэжэ ябана.

Июнийн 1-нэй мэдээгээр республикын МТС-үүд тракторна сенокосилкануудые заһабарилха түсэбөө оройдоо 56,1 процент дүүргэһэн байгаа. Курбын, Баргажанай, Ехэ-Куналейн, Хэрэнэй, Түнхэнэй МТС-үүдэй сенокосилкануудайнгаа 30 процентһээ үсөөниие заһаад байхадань, Хүнтэйн, Тарбагатайн, Бургалтайн, Иволгын МТС-үүд заһабариие һая һая эхилээ болоожо байха юм.

Колхозууд ба совхозуудай олонхинь морин сенокосилкануудые, тармуурнуудые заһаха гэжэ, гар хажуур, тармуур, алха, дүшэ, точила, бүлюу, аргамжа гэхэ мэтын шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые бэлэн болгохо гэжэ яаранагүй, һанаа амар һуужа байнад. Хээрын ногоогоор, мүн кукурузаар силос мүнөө жэл һураггүй ехээр дараха ёһотой байһан аад лэ, 200 мянган тонно силосэй нүхэн дуталдана. Энээниие малтаха, бариха хүдэлмэри угаа нобшоор ябуулагдана.

Сабшалан дээрэ диилэнхи аймагуудта ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй гэхэдэ болохо: сабшалан хоёр дахин уһалагдаха байгаад, нэгэшье уһалагдаагүй, механизированнэ хуряалга хэхэдэ зохид болгохын тула сабшалан дээрэһээ шулуу, модо арилгагдаха ёһотой байһан аад, арилгагданагүй.

Тэжээл бэлэдхэлэй газаагаа орожо ерээд байхада иимэ налагайгаар, һанаа амараар һуужа байха гээшэмнай тон болошогүй ябадал ха юм. Үбһэ хуряалгада, силос даралгада бэлэдхэлые эгээн түргэн темпээр ябуулха хэрэгтэй болоод байна.

Республикын правительствын гаргаһан тогтоолой ёһоор колхозууд, совхозууд, МТС-үүд хуряалгын бүхы трактор, машинануудые, бүхы хэрэгсэлнүүдые, силосорезкэнүүдые, соломорезкэнүүдые, тэжээл хэршэдэг машинануудые июлиин 1 болотор һайн шанартайгаар заһажа бэлэн болгохо, июлиин 15 болотор силосэ хуушан барилгануудые заһажа дүүргэхэ, августын 15 болотор силоснэ шэнэ барилгануудые хүсэд хүрэхөөр барижа дүүргэхэ уялгатай байна.

Үбһэ хуряаха, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ, силос дараха хүдэлмэриин түсэб тон һаяын үдэрнүүдтэ зохёохо зуураа, тракторна, тарян ажалай, комплексно ба тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудта тодорхой даалгабари хүргэхэ, тракторна, үбһэ хуряалгын, силос даралгын бригаданууд ба агрегадуудые эрхим һайн, мэргэжэлтэй хүнүүдээр бүридүүлхэ шухала.

Хэнэйшье мэдэхээр, манай республикын олон колхозууд сабшалангаа хүсэд сабшажа үбһыень абангүйгөөр орхижорхидог, илангаяа заха хирхаг газарые, ойн соорхой, шугын хаяа тойруулан ногооень сабшажа абангүйгөөр орхижорхидог зантай байна. Мүнөө жэл тиимэ ушар болохогүйн тула гар хажууршадые, тармууршадые олоор табиха ёһотойбди. Тиимын тула энээниие хараадаа абажа, гар хажуур, тармуур, алха, дүшэ, бүлюу гэхэ мэтын «жэжэ» хэрэгсэлнүүдые дутамаггүйгөөр бэлэн болгохын тула колхозуудай правлениинүүд, совхозуудай дирекцинүүд, худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд эртээнһээ һаналаа табиха ёһотой.

Тэжээл бэлэдхэл дээрэ ажаллаха зоной ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, зүбөөр түлэхэ, һайн ажалайнь түлөө урмашуулха, эдеэ хоол, байра байдал гэхэ мэтын, тэдэнэй дунда мүрысөө эмхидхэхэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха гэхэ мэтын асуудалнууд колхозуудай, совхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай гол анхаралда байха ёһотой.

Адуу малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха эгээн шухала арга нүхэсэл мүн бологшо — тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриие зэбсэг түгэсөөр угтахын тула тэрээндэ һайнаар бэлдэе!

Худөөгэй парторганизацийн 40 жэлэй ой

НИКОЛЬСКО ТОСХОН. (Орловско область). Свердловско районой Никольско тосхондо партийна эхин организациин анха байгуулагдаһанһаа хойшо 40 жэл гүйсэбэ. Ойн баяртай дашарамдуулан олон хүнэй хабаадалгатай митинг болоһон, ойро шадарай тосхонуудһаа, Орёлһоо ба Москваһаа ерэһэн түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаһан байна.

КПСС-эй Орловско обком Никольско эхин парторганизацида, тосхоной коммунистнууд, комсомолшууд болон бүхы ажалшадта амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

40 жэлэй алдарта ойе һайндэрлэлгэдэ Москваһаа үнинэй большевигүүд-никольскиинхид — худөөгэй парторганизациие байгуулха үүсхэл гаргаһан, 1917 онһоо хойшо КПСС-эй гэшүүн И. Н. Чиненов, 1918 ондо эндэ комсомолой ячейкэ байгуулаад, тэрээниие ударидаһан, мүнөө хилын саада оронуудтай культурна харилсаа эрхилдэг бүхэсоюзна обществын эрдэмтэ секретарь С. А. Чесноков гэгшэд ерээ.

И. Н. Чиненов 1917 оной июньдэ Петроградта болоһон РСДРП(б)-гэй сэрэгэй организацинуудай Бүхэроссийска конференци дээрэ В. И. Ленинтэй уулзаһан тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

—Түрэл тосхондоо большевигүүдэй организаци байгуулһан тухайгаа, —гээд нүхэр И. Н. Чиненов хэлэбэ,—Владимир Ильичтэ хөөрэхэдэмни, Ленин энэ мэдээсэлые ехээр һонирхон, тон һайн хэрэг гээшэ гээ һэн. Ямаршье учредительнэ суглаа хүлеэнгүй газараа хубаагты гэһэн зүбшэл Владимир Ильич үгөө һэн. Тиин никольско большевигүүд Ленинэй зүбшэлые бэелүүлэн газараа хубааһан байгаа.

Никольскодохи комсомолой ячейкэ тухай, тэрээнэй хүдэлмэри тухай С. А. Чесноков ехэ һонин юумэ хөөрэбэ.

40 жэлэй туршада тосхоной партийна организаци алдарта замаар ябажа ерээ. Агуу ехэ Октябриин революциин һая илаад байхада Никольско тосхоной большевигүүд тарияашадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулһан байна. Никольско большевигүүдэй үүсхэлээр 1918 ондо тосхондо Гурбадахи Интернационалай нэрэмжэтэ коммуна байгуулагдаад, саашадаа В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ тон баян колхоз болон хүгжэһэн байна.

Ойн баяраар дашарамдуулагдан тосхоной худөө ажахын түрүүшүүл хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан, районой коммунистическэ организациһаа эхин парторганизацида улаан туг барюулагдаһан байна.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Хитадай Арадай Республика ошохо тушаа

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр П. П. Лобановай болон СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр В. Т. Лацисай нэрэдэ Арадай Түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай Суглаанай Саг үргэлжын Комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Лю Шао-циин эльгээһэн иимэ бэшэгые СССР-тэ байдаг Хитадай Арадай Республикын элшэн сайд нүхэр Лю Сяо 1957 оной мартын 1-дэ дамжуулан үгэһэн байна:

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ ПАВЕЛ ПАВЛОВИЧ ЛОБАНОВТА

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ ВИЛИС ТЕНИСОВИЧ ЛАЦИСТА

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй делегациие Хитадта айлшалан ерэхыень Арадай Түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай Суглаанай Саг үргэлжын Комитедэй болон өөрынгөө зүгһөө уриха ехэ хүндэ намда тудаба.

Танай делегациин Хитадта айлшалан ерэхэдэ, Хитад болон Советскэ Союзай арадуудай ахадүүгэй хани барисаан улам бэхижэн саашадаа хүгжэхэ, мүн Хитад Советскэ Союз хоёрой парламентаринууд нягта харилсаатай болохо гэжэ би гүнзэгы ехээр этигэнэб.

Энэ манай уряалые хүндэтэй дээрэ тоолон абаха байгаа һаа, Танай делегациин Хитадта айлшалан ерэхэ таатай зохид болзорые мэдээсэхыетнай гуйнабди.

Тон ехээр хүндэлэн үлэгшэ

Арадай Түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай Суглаанай Саг үргэлжын Комитедэй Түрүүлэгшэ ЛЮ ШАО-ЦИ.

1957 оной февралиин 16.

Пекин.

1957 оной мартын 18-да нүхэд П. П. Лобанов В. Т. Лацис хоёр СССР-тэ байдаг КНР-эй элшэн сайд нүхэр Лю Сяогоор дамжуулан нүхэр Лю Шао-цидэ иимэ харюу эльгээгээ:

Арадай Түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай Суглаанай Саг үргэлжын Комитедэй Түрүүлэгшэ нүхэр ЛЮ ШАО-ЦИДЭ

Верховно Соведэй делегациие Хитадай Арадай Республикада айлшалан ерэхыень эльгээгыт гэһэн Арадай Түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай Суглаанай уряалые ССР Союзай Верховно Совет ехэ хүндэтэй дээрэ тоолон абаба. Хэрбээ Арадай Түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай Суглаанай манай ерэхэ болзорые таатай гэжэ тоолохо байгаа һаань, манай делегаци Танай агуу ехэ орондо 1957 оной сентябрьда айлшалан ошохо аргатай.

Манай делегациин айлшалан ошоходо манай арадуудай ахадүүгэй хани барисаан бэхижэн улам саашадаа хүгжэхэ, СССР-эй Верховно Соведэй болон Арадай Түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай Суглаанай депутадууд бүри нягта харилсаатай болохо гэһэн Танай гүнзэгы ехээр этигэжэ байһые бидэнэр тон зүб гэжэ тоолонобди.

Хүндэтэ нүхэр Лю Шао-ци, Таниие ехээр хүндэлдэг байһыемнай, мүн Танда өөртэтнай, Арадай Түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай Суглаанда болон бүхы хитад арадта зорюулһан эрхим һайн хүсэлэнгүүдыемнай хүндэтэй дээрэ тоолон абыт.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ
П. ЛОБАНОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ
В. ЛАЦИС.

Москва, Кремль.

1957 оной мартын 18.

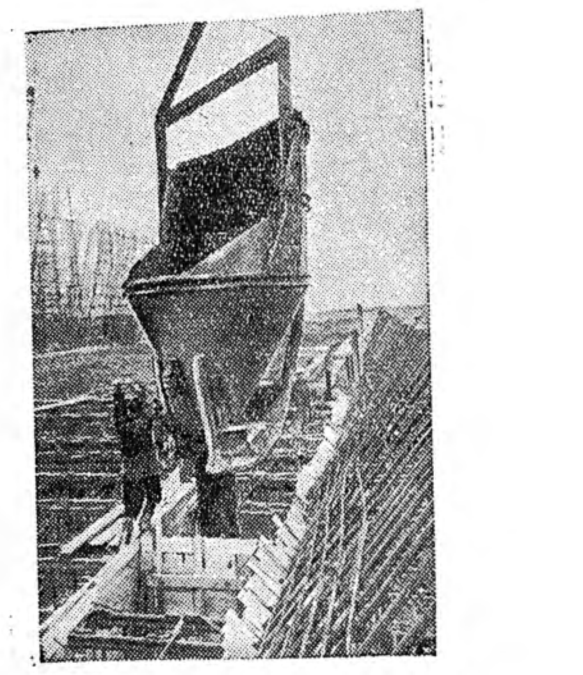

Сталинградай гидроэлектростанци тон түргэнөөр баригдана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: № 30 шлюзэй дээдэ камернуудай һуури бетоноор хушагдажа байна.
ТАСС-эй фотохронико.

Уласхоорондын геофизическэ жэлые үнгэргэхэ тушаа асуудалаар пресс-конференци болобо

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хилын саадахи оронуудтай культурна харилсаа эрхилдэг гүрэнэй комитет уласхоорондын геофизическэ жэлые үнгэргэлгэдэ СССР-эй бэлэдхэжэ байһан тушаа асуудалаар июнийн 18-да пресс-конференци эмхидхэбэ. Тэрээндэ советскэ ба гадаадын журналистнууд хабаадаа.

Уласхоорондын геофизическэ жэлдэ (МГГ) бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ советскэ комитедэй түрүүлэгшэ академик И. П. Бардин үгэ хэлэхэ зуураа, манай дэлхэйн бүмбэрсэгые үргэнөөр шэнжэлэлгэдэ 60 орон хабаадаха гэжэ мэдээсэбэ. Хамтын хүсөөр хоёр мянга гаран тусхай станцинууд байгуулагдаха юм. Тэдээн сооһоо 500 гаран станци Советскэ Союз дотор байгуулагдаха байна. МГГ-эй үедэ түбхын түрүүндэ научна хэмжээ-ябуулга үнгэргэгдэхөөр хараалагдана, гэбэшье, энэ үе хадаа эрдэмтэдэй уласхоорондын үргэн харилсаанай толотомо гэршэ боложо үгэхэ байна. Тэрээнэй онсо илгаань юуб гэхэдэ, шэнжэлэлгын дүнгүүд дэлхэйн бүхы оронуудай арадуудта хүргэгдэхэ юм.

Комитедэй түрүүлэгшын орлогшо профессор Ф. Ф. Давигая энэ научна туйлай ехэ хэмжээ-ябуулгые үнгэргэлгэдэ Советскэ Союзай хабаадалга тухай хөөрэбэ. Байгуулагдажа байгаа 500 тусхай станцинуудһаа гадна, мүнөө хүдэлмэрилжэ байгаа метеорологическа, магнитна, сейсмическэ ба бусад станцинууд, мүн астрономическа обсерваторинууд шэнжэлэлгэ хэхэ байна. Метеорологическа шэнжэлгэ МГГ-эй программа дотор ехэ һуури эзэлнэ. Иимэ шэнжэлэлгэ Антарктидахи обсерватори болон табан станци, хойто полюсой районой хоёр станци хэхэ юм.

Радиозонднуудые табижа ба бусад аргануудые хэрэглэн, атмосферын дээдэ үенүүдые шэнжэлэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха байна. Радиозонднуудай хүрэдэггүй үенүүдые шэнжэлхын тулада ракетэнүүд, мүн бүри холын үенүүдые шэнжэлхын тулада газарые тойрон ябадаг түхеэрэлгэнүүд хэрэглэгдэхэ болоно. Тиимэ түхеэрэлгэнүүдые СССР болон США хэрэглэхээр түсэблэнхэй.

Газарай, илангаяа далайнууд болон океануудтахи магнетизмые шэнжэлхын тулада ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагданхай. Энээниие имагта Советскэ Союз хэхэ юм. Юуб гэхэдэ, гансахан лэ Советскэ Союз «Заря» гэжэ магнитнабэшэ тусхай суднатай бшуу.

МГГ-эй советскэ комитедтэ ажалладаг бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд удаань үгэ хэлэһэн байна. СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Е. К. Федоров газарые тойрон ябадаг тусхай түхеэрэлгые дээшэнь табилгада бэлэдхэлгэ тухай хэлээ. МГГ-эй үедэ шэгнүүрэйнгэйшье, диаметрынгэйшье талаар элдэб янзын олон түхеэрэлгэнүүд табигдаха гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Ракетэнүүд соо хэгдээд, өөдөө зуу гаран километртэ ошожо ерэһэн нохойнууд пресс-конференци дээрэ харуулагдаа.

Гадаадын ба советскэ корреспондентнүүдэй олон тоото асуудалнуудта советскэ эрдэмтэд харюусаһан байна.

(ТАСС).

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Тарияае амяарлан хуряана

ГРОЗНЫ. Чечено-Ингушетиин талын ба хадануудай үбэрэй районуудта намарай ячмень хадагдажа эхилээ. Июнь соо ороһон аадар бороо колосто культурануудай ургасада һайнаар нүлөөлөө. Хэдэ хэдэн районуудта мүнөө гектар бүриһөө 100—170 пүүд таря хуряажа байна. Намарай шэниисын ургаса бүри һайн. Чечено-Ингушетидэ колосто культурануудай 70 гаран процентэнь хоёр шатаар хуряагдаха юм.

Гахай бэлшээн эдеэлүүлхэ хартаабха таригдаа

КАЛУГА. Областиин колхозууд болон совхозууд үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада таба мянга табан зуун гектар үлүү ехэ талмайда хартаабха таря. Тэрээн сооһоо гахайнуудые бэлшээжэ эдюулхын тулада фермэ шадарай участогуудта ехэ хэмжээнэй талмайда хартаабха тариһан байна.

Хартаабхын ургаса хаа хаанагүй һайн. Хартаабхын полинууд эшынь бултайжа эхилхэдэ борнойлогдоһон, рядууд хоорондынь шорой бамбайлгагдажа, буртаг үбһэн үгы хэгдэһэн байна.

Шэнэ ургасын тарян гүрэндэ тушаагдана

СТАВРОПОЛЬ. Ставрополиин зүүн урдуурхи зургаан районуудта колосто культуранууды хуряажа эхилээ. Воронцово-Александровска районой Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз шэнэ ургасын олон арбаад центнер таря элеваторто абаашажа тушааба.

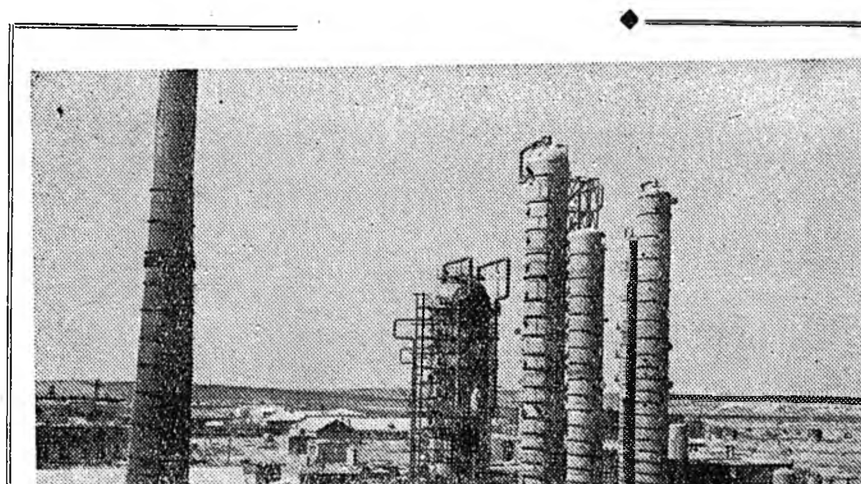

Горьковско область. Котово тосхоной захада Новогорьковско нефть болбосоруулгын томо завод баригдажа байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой барилгада.
ТАСС-эй фотохронико.

Харюусалгагүй ябадал болюулагдаа

КРАСНОДАР. Кубаньда намарай ячмень хуряалга улам үргэдэжэ байна.

Северскэ районой колостой ороһото культуранууд хуу барандаа амяарлан хуряагдана. Эндэ ажал эмхидхэлгын шэнэ формо бии болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ тарияае гансал механизаторнууд хададаг, тиигээд һүүлээрнь ондоо хүнүүд тэрээниень суглуулжа абадаг байгаа. Тэрээнһээ боложо эзэгүй ябадал үзэгдэдэг, хуряалгын шанар муудадаг байһан юм. Мүнөө комбайно-лафетнэ группанууд (хадагдаһан тарияае суглуулдаг түхеэрэлгэтэй комбайн ба лафетнэ жаткатай) байгуулагдаа.

Бүхы сезон соо хуряагдаха талмай мүнөө комбайн бүхэндэ тушаагдан үгтөө. Тиин комбайн өөрөө хададаг, хадаашаяа суглуулан абадаг байна. Хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдэй дүнгүүдээр ажал эмхидхэлгын энэ формо һайн байһанаа харуулба. Хуряалгын шанар үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд һайжараа.

(ТАСС).

№ 293-дахи түүхэтэ паровоз Ленинградта асарагдаба

Финляндска вокзал дээрэ болоһон митинг тухай

ЛЕНИНГРАД, июнийн 20. (ТАСС). Финляндиин правительствын Советскэ Союзай правительствода бэлэглэһэн № 293 паровозой Ленинградта ерэһэнтэйнь дашарамдуулан, эндэ июнийн 20-до баярай митинг болоо.

Ленинград—Финляндиин депогой үнинэй машинист А. Д. Ландстремэй жолоодоһон энэ паровоз баярай маршын хүгжэм доро Финляндска вокзалда дүтэлэн ерэнэ.

КПСС-эй Ленинградай горкомой нэгэдэхи секретарь И. В. Спиридонов митинг нээнэ. КПСС-эй Ленинградай обкомой секретарь С. П. Митрофановта үгэ үгтэнэ.

—Финляндиин правительство хэдэн үдэрэй урда тээ Советскэ Союзай правительстводо № 293 паровозые бэлэглэн үгэһэн байна. 1917 оной октябрь һарада Коммунистическэ партиин, пролетариадай агуу ехэ вождь Ленинэй Петроград ерэжэ, социалистическэ революциие толгойлһон паровозые Финляндиин хүдэлмэришэн анги, манай хани нүхэр фин арад бидэндэ бэлэглэбэ гэжэ нүхэр Митрофанов хэлэбэ.

№ 293 паровоз революциин агуу ехэ памятнигууд болохо крейсер «Аврора», түүхэтэ броневигтэй хамта хэтэ мүнхэдөө манай городто хадагалагдахань.

Хэдэн хүнүүдэй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр митинг дүүрэжэ, Финляндска вокзал дээгүүр партийна гимн— Интернационалай хүгжэм һүр жабхалантайгаар зэдэлнэ. Ленинградайхид сэдьхэлээ ехээр хүдэлгэн, түүхэтэ паровозые һонирхон харана.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Агитаторай дүлэтэ үгэнүүдэй үрэ

Закаменай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени, партийна эхин организаци коммунист нүхэр Норбоевые артелингээ гэзгэдэнги гүүртэнүүдэй нэгэндэ 1955 оной эсэстэ эльгээ һэн.

— Нүхэр Норбоев, партийна суглаанай коммунистнуудаа колхозойгоо ажалда зүбөөр хубаарилан табиха асуудал зүбшэн хэлсэһыень һанана бэзэт. Партийна организаци артельнэ ажахыгаа эгээн харюусалгатай һалбаринуудай нэгэндэ — һаалиин гүүртэдэ таниие эльгээхэ гэжэ шиидээ. Тиимэдээ, һаалишадай дунда ойлгуулажа хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, ажалдаа өөрөө үльгэр жэшээ харуулжа, энэ гэзгэнги гүүртые түрүү зэргэдэ гаргаха шадаха гэжэ найданабди,—гээд колхозой парторганизациин секретарь Б. Б. Ринчинов, тиихэдэ коммунист Норбоевто хэлэһэн байгаа.

Тингэжэ нүхэр Норбоев ехэ оролдолго гарган ажаллажа орoo бэлэй. Энэ нүхэрэй хүдэлмэридэ түрүүшын үедэ бэрхэшээл тохёолдодог байгаа. Ушарынь хадаа гүүртэдэ шэнэ, түрүү арганууд хэрэглэгдэдэггүй, хүдэлмэрилэгшэдынь хүушанайгаа заншалаар ажаллажа дадашоод, шэнэ юумэ бэлэөр хэрэгсээгээд орхидоггүй байһан юм. Тиимэһээ хойшоо буляалдаган ябадалтай эрид тэмсэхэ, шэнэ түрүү юумын булюу һайн байһые малшадта тэсэмэйгээр тайлбарилан ойлгуулха хэрэгтэй болоо һэн.

Үнеэдээ ууаанда байлгажа эдэлүүлхэ, тугалнуудаа эхэһээнь һалгааха, үнеэдээ хайдагаар һаадаг болохо тухай нүхэр Норбоев түрүүшын хөөрэлдөө үнгэргөө һэн. Тэрэнэйнь һүүлээр һаалишад ингэжэ мэдүүлһэн юм: манай нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ жэлдээ 300 литрһээ дээшэ һүн гарахагүй.

— Нютагай үнеэдһээ 1500—1700 литр һү һаажа болохо. Зүгөөр үнеэдээ зоотехническэ заабаринн лэ ёһоор һайнаар харууһалха, эдээлүүлхэ шухала юм,— гэжэ һаалишадта ойлгуулхые нүхэр Норбоев оролдоһон, тингээд ойлгуулжа этигүүлжэ шадаһаншье байгаа.

Һү ехээр һаадаг болохын тулада хамагай түрүүндэ юун хэрэгтэйб гэхэдэ, кормушканууды дархалаад, үнеэдээ ууаанда байлгажа эдэлүүлхэ, харууһалха, тугалнуудаа эхэһээнь һалгаагаад тэжээхэ, малаа гурималагаар, нормын ёһоор эдээлүүлхэ, һаахан һүеэ хүсэдөөр буридхэжэ шухала гэжэ гүүртые даагша нүхэр Норбоев һаалишад, малшадта ойлгосотойгоор хэлэжэ үгэдэг, харуулдагшье байгаа.

Нүхэр Норбоев үдэшэ бүри хөөрэлдөө үнгэргэжэ, һаалишадаа һонирхуулжа шададаг болоо һэн. Аймагайнгаа түрүү һаалишад Гарма Лыгденова, Ханда Абидуева болон бусадай хүдэлмэриин дүршэлтэй гүүртынгөө һаалишадые танилсуулдаг болоһон байгаа.

Нүхэр Норбоев ажал хүдэлмэридөө юугээрээ шалгардаг байгааб гэхэдэ, аймагайнгаа эрхим һаалишадай хүдэлмэриин дүршэлтэй танил, мал ажалда хэрэглэгдэдэг түрүү арга методүүдые һайн мэдэдэг туладаа тэдэниие өөрынгөө гүүртын һаалишад болон бусад малшадай ажалтай холбон, хөөрэжэ үгэдэг, алдуу дутуунуудыень элеэр харуулжа үгэдэг байгаа.

Иимэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдэнь һаалишад, малшадынь үхэр малаа харууһалха эрхим арганууды һайн байһые үнэншэн ойлгожо абаад, тэдэнээ ажал хүдэлмэридөө хэрэглэдэг болоо бэлэй.

Гүүртые даагшаар Норбоевой хүдэлжэ эхилһээр һара болоод байхада, тэрэнэй үүсхэлээр эндэхи малшад хүушан хашаа соогоо үнеэдээ тус тустань ууаанда байлгажа харууһалха газарнуудые, мүн кормушкануудые түхеэрэһэн байгаа. Тингэжэ мал эдээлүүлгэ ба харууһалга эли бодо һайжараа, тугалнуудаа эхэһээнь һалгаажа үнеэдээ хайдагаар һаажа һургаа.

Иимэ хэмжээнүүд, мүн һаалишадай хүдэлмэридөө ушар ёһо мэдэн хандадаг болохо эхилһэн ябадалһаа уламжалан үнишье болонгүй хүдэлмэриин үрэ дүн һайжаржа эхилээ һэн. Тингээд энэ гүүртэ колхоз соогоо 4-дэхи һуурида гараа бэлэй.

Нүхэр Норбоев түйлаһан зарим амжалтануудаараа һанаагаа амардаггүй байгаа. Тэрэ хадаа һаалишадайнгаа байдал һайжаруулха хэмжээнүүдые абажа оролон байгаа. Тингэжэ улаан булан соонь радиоприёмник тодхогдоһон, уранһайханай номууд, эрдэм ухаанай тэхнистые хүгжөөхэдэ тушатай ашагта малтамалнуудай ехэ баялиг ма... (see below)

Тингэжэ улаан булан соонь радиоприёмник тодхогдоһон, уранһайханай номууд, эрдэм ухаанай түүлтануудай, мал ажалай түрүүшүүлэй дүршэл тухай бэшэгдэһэн брошюранууд абтажа тэндэ табигдаһан байгаа.

Нүхэр Норбоев нэгэтэ хөөрэлдөө үнгэргэжэ байтараа, нэгэ стакан һүн тухай хэлэхэм гэхэдэнь, һаалишадынь ехээр гайхалдаһан байгаа. Гэбэшье, нэгэ стакан һү үнеэнһээ дутуу һаагдаг байгаа һаа, тэрэнь колхоздо угаа ехэ гарза болохо гэжэ энэ шадамар агитатор һаалишадтаа тон ойлгосотой жэшээ дээрэ элеэр ойлгуулжа үгөө.

Иигэжэ коммунист Норбоев богото тодорхой жэшээнүүд дээрэ үнэншэн ойлгохоор, нүлөө ехэтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, ажал хүдэлмэрээ һайжаруулан, һү ехээр һаадаг болохо хэрэгтэ малшадаа элсүүлэн эмхидхэжэ шадаа.

Ажахын үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр нүхэр Норбоевой гүүртэ колхоз соогоо түрүүлхэһээ гадна, бүхы аймаг дотороо түрүүлжэ гараа. Энэ гүүртынхид үнеэн бүридэ 977 литр һү һааһан байна. Нүхэр Норбоевой ерэхын урда тээ тус гүүртынхид үнеэнһээ жэл соо 311 литр һү һааһан байгаа. Мүнөө жэлдэ эндэхи һаалишад дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 1200 литрһээ багаа бэшэ һү һааха гэһэн социалистическэ уялга абаад, бүри ехэ оролдосотойгоор ажаллажа байна. Гүүртын һаалишад ажахын жэлэй 8 һарын дүнгөөр нютагайнгаа үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 600 шахуу литр һү һааган. Дулаан болохо эхилһээр һү һаалга эрид дээшэлээ.

М. Гармаев, КПСС-эй Закаменай айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

Улан-Удын Ленинэй орденто ПВЗ-гэй булад шудхалгын цехын электрогагнуур шан Павел Николаевич Лучин Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ ороод, халаан бүринигөө даабаринаа 300 процент хүрэтэр дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр П. Н. Лучин. **А. Мантаевай фото.**

Бурят-Монголой Совнархоз ажаллажа эхилээ

Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадань һайжаруулха тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгын үедэ республикымнай ажалшад Бурят-Монголдо Совнархоз байгуулха тухай олон дурадхал оруулаа бэлэй. Юуб гэхэдэ, республика доторнай оршодог промышленна 300 гаран предприяти жэлдээ олон миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилдэг, промышленностие хүгжөөхэдэ тушатай ашагта малтамалнуудай ехэ баялиг манайда бии гээшэ.

Мүнөө хүдэлжэ байһан комбинадууд болон предприятинуудай (Зэдын вольфрамово-молибденовэ комбинат, Галуута-Нуурай шахтанууд, Тимлюйскэ цемзавод, «Забайкаллес» комбинат болон бусад) база дээрэ Бурят-Монголой экономическэ район байгуулагдаа.

БМАССР-эй Совнархозой түрүүлэгшээр нүхэр А. В. Давыдов томилогдоһон байна. Мүнөө Совнархозой хүтэлбэрилэгшэд центральна аппарадтаа, управлени болон таһагуудтаа хүдэлхэ хүнүүдые абажа байна. Түрүүлэгшын орлогшо, управлениинүүдэйнь начальнигуудаар мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэд томилогдонхой. Тиихэдэ таһагуудынь дааха хүнүүд абтажа байна. Совнархозой кадрнуудые эрхилхэ таһаг аппарадтаа инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн абалгаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Энэ хэрэгтэнь партиин обком, горком, райкомууд туһална. Байгша оной июлиин 1 болотор Совнархозой аппарадта хүдэлмэрилхэ хүнүүд бултадаа абтажа дүүргэгдэхэ ёһотой.

Совнархозой түрүүлэгшэ нүхэр Давыдов һүүлэй үедэ Темлюйскэ цементын завод, барилгын трест, «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудта ошожо, ажал хэрэгтэйнь танилсаһан, хүтэлбэрилэгшэдтэйнь хөөрэлдэһэн байна.

Совнархозой сэхэ мэдэлдэ байха предприятинуудые тушаан абаха талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдана. Июлиин 1-һээ Бурят-Монголой Совнархоз бүхы хүтэлбэрилгээ бэелүүлжэ эхилхэнь.

С. Николаев.

Даалгабаряа 7 час соо дүүргэнэ

Паровозо-вагонно заводой паровоз-хабсаралгын цехын хүдэлмэришэд урдань 8 час соо хэдэг ажалаа 7 часай туршада дүүргэдэг болоһоо, Октябриин революциин 40 жэлэй һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ шиидээ һэн. Паровозо-хабсаралгын цехын комсомолшууд-залуушуулай гаргаһан энэ үүсхэлые заводой арматурна цехынхид халуунаар дэмжээд, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Тус цехын коллектив һара буриингөө даалгабарые ходоод үлүүлэн дүүргэнэ. Нүхэр Сысоевой даажа ябаһан бригада илангаяа һайн амжалтануудые түйлажа байна. Тус бригадынхид долоон часай халаанда һайнаар бэлэдхэжэ, һара бүри даалгабараа 300 процент хүрэтэр, эрхим һайн шанартайгаар дүүргэнэ. Цехын түрүү хүдэлмэришэдэй дундаһаа нүхэд И. Тимофеев, Ф. Савкин, С. Киселев, С. Капустин болон бусад үндэр бүтээсэтэ ажалаараа онсо шалгарна. Тэдэнэр нэгэ һара соо 2,5—3 һарын даалгабари дүүргэнэ. Залуу хүдэлмэришэд Виктор Брянский, Яков Михайленко, Юрий Ядров, Александр Малышевский гэгшэд урдань 8 час соо хэдэг ажалаа мүнөө 7 час соо хүнгэхэнөөр дүүргэдэг болонхой.

Эдэ үлэрнүүдтэ тус цехын коллективэй дунда мүрысөөнэй эршэ улам шангадажа байна.

Э. Качунас.

Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ дээрэ

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ

Нютагаа бусахаяа байһан экскурсантнуудтай ВСХВ дээрэ түгэсхэлэй хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэ. Хөөрэлдөөнэй үедэ экскурсантнууд арбан үдэрэйнгөө һуралсалай дүн гаргадаг, өөһэдынгөө ажахыда ямар дүй дүршэл хэрэглэхэ һанаатай байһан тухайдаа выставкын хүдэлмэрилэгшэдтэ хөөрэжэ үгэдэг байна.

Краснодарска хизаарһаа ерэһэн экскурсантнууд—Темрюкска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой комплексно бригадын бригадир М. Савченко, Канеловско МТС-эй тракторист В. Лазуренко болон бусад нүхэд тариа амяарлан хуряалга эмхидхэхэ талаар ехэ ашатай туһатай юумэ ойлгожо абаабди гэжэ «Северный Кавказ» гэһэн павильон соо болоһон түгэсхэлэй хөөрэлдөөнэй үедэ хэлэбэ. Тэдэнэр тариа хуряахынгаа урда тээ полинень тойруулан хайшан хэдэ түбөөр хадахаб гэжэ ойлгожо абаһан, ороной эрхим комбайнернуудай ухаалан зохёожо хэрэглэһэн зүйлнүүдтэй танилсаһан байна.

«Кубань» гэжэ совхозой агроном И. Куц ВСХВ дээрэ олон шухала юумэнүүдые ойлгожо абаа. Тэрэ хадаа совхоздо түрүүшынхеэ таригдаһан сахарай свёклые ургуулжа абаха эрхим арга дүршэлые шудалһан, газар дээрэ силос дараха аргатай, хүдөө ажахын шэнэ машинануудтай танилсаһан байна. Хүйтэнһөө айдаггүй ба гандалгаһаа айдаггүй хоёр ондоо сортын шэнишье холижо тариха аргые совхоздоо хэрэглэхэ гэжэ тэрэ агроном шиидээ. Тиимэ хоёр ондоо шэнишье нэгэ участок дээрэ тарихада ургасын зайлашагүй абтаха байһаниинь найдамтай юм.

Выставкэдэ ерэжэ, түрүүшүүлэй түйлалтануудтай танилсаад байхадаа өөһэдынгөө ажахые тад ондоогоор харанабди гэжэ олон экскурсантнууд мэдүүлнэ.

—Өөрынгөө Молотовско МТС-эй түлөө, тэндэ заһабарилгын тон муугаар эмхидхэгдэһэнэй түлөө нюурни улайна,—гэжэ слесарь И. Бурундуков мэдүүлбэ.—Манай МТС энээн тушаа ехэ анхарал хандуулха ёһотой.

Хөөрэлдөөнэй үедэ экскурсантнууд ВСХВ-гэй, нютагуудтахи хүдөө ажахын органууд болон хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэри тушаа хэдэ хэдэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэлэн байна. Павильоной хүдэлмэрилэгшэд хэлэгдэһэн зүйлнүүдые хараадаа абаһан, выставкэдэ ерэшэдэй ойлгожо абаһан дүй дүршэлөө хэрэглэхэ түсэбөө табихадань туһалһан, тэдэнэртэ хүдөө ажахын литература үгэһэн байна.

Үсөөн бэшэ экскурсантнууд тодорхой зорилготойгоор, түрүү дүй дүршэл гүнзэгыгөөр шудалангүйгөөр, зүгөөр лэ выставкэ хараад бусахаар ерэнэ гэжэ түгэсхэлэй хөөрэлдөөн дээрэ элирэн харагдаа. Красноярскэ хизаарай, Дагестанска АССР-эй, Каменска болон бусад зарим областинуудай хэдэ хэдэн районуудта выставкэдэ эльгээгдэхэ хүнүүдые ололгодо хайша хэрэгээр хандаһан байна гэжэ павильоной хүдэлмэрилэгшэд тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

Экскурсантнуудай һуралсал

«Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республика» гэһэн павильон. Ахалагша тайлбарилагшада бүлэг экскурсантнууд ерэжэ, үнэмшэлгэнүүдээ харуулна. Тэдэнэр бултадаа Пензенскэ областиин совхозуудай директорнууд байба. Тэдэнэй Москвада байха үедэ хамта ябалсахаар зоотехник Валентина Шмидт томилогдобо. Нүхэр Шмидт бүхы арбан үдэр соо хэхэ хүдэлмэриингөө түсэб табиха хэрэгтэнь тэдэнэртэ туһалаа.

Кировэй нэрэмжэтэ совхозой директор нүхэр Игнатов совхознай үнгэрэгшэ жэлдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 70 центнер мяха, тэрэ тоодо хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ 55 центнер гахайн мяха абаа һэн, мүнөө жэлдэ 110 центнер мяха, 80 центнер гахайн мяха абахаар хараална гэжэ хэлэбэ. Хүсэ, зөөри багаар гаргашалжа, ехэ продукци абахын тулада бусад ажахынууд ямар арга хэрэглэнэб гэжэ мэдэхые нүхэр Игнатов хүсэбэ.

— Гахайе хартаабха таригдаһан поли дээрэ адуулагты гэһэн зүбшэл бидэндэ үгтэнэ,—гэжэ нүхэр Игнатов хэлэбэ.— Энэнэй һайн байһаниинь арсалтагүй. Гэбэшье, бидэндэ шэнэ хэрэг болоно. Гахай адуулхын тулада 20 гектарта хартаабха тараабди. Гахайнуудые поли дээрэ удаа дараалан, тус тус участогууд дээрэ бэлшээжэ, хартаабха эдюулхын тулада хэдэн электро-хорёонуудые түхеэрээбди. Бүхы хартаабхаа гахайда эдюулха гү, али эдээ хоолдо хэрэглэхын тулада эгээ томонуудыень түрүүн малтажа абаха гү—энэ хоёрой аляанинь ашагтайб гэжэ мэдэнэгүйбди. Энээниие эндэ ВСХВ дээрэ элирүүлжэ ошохо һанаатайбди.

— Бекон абахын тулада гахай шахалга бидэниие бултыемнай һонирхуулна, — гэжэ «Лопатино-Лунинский» совхозой директор нүхэр Суворов хэлэбэ.—Тэдэ бидэнэр тиимэ мяха абахын тулада хэрэглэгдэдэг аргые мэдэнэгүйбди. Иимэ арга Прибалтийска республиканууд үнинэй хэрэглэгдэдэг. Латви, Литва болон Эстониин гахайшадай дүй дүршэлые нарииаар шудалхабди.

Автоматическа аргаар мал эдээлүүлдэг элдэб түхеэрэлгэнүүд болон мал ажаллахи ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизациха талаар шэнэ юумэнүүд директорнуудые һонирхуулаа. Тэдэнэр Москва шадархи гахай үсхэбэригын эрхим совхозуудта ошожо ерэхэ байна.

Хүдөө ажахын элдэб мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн группанууд Бурят-Монголой АССР-һээ, Балашовска болон Читын областинуудһаа ерэһэн байна.

(ТАСС).

Ленинградай 250 жэлэй ойдо

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ЛЕНИНГРАД

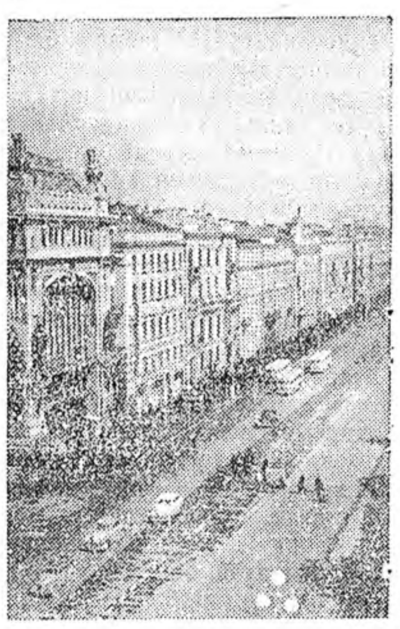

Ленинград. Невскэ проспект.

«Ленинград городые мэдэхэгүй советскэ нэгэшье эрхэтэн үгы. Советскэ Союзай нютаг бүхэнэй хүн ямар нэгэн ушараар Ленинградые таниха байдаг... Ленинград гээшэ урданшье, мүнөөшье ородой соёл болбосоролой, эрдэм ухаанай, техникын ехээр хүгжэһэн газар юм».

«Гоё һайхан даа Ленинград, тэрэнэй үйлсэнүүдынь үргэн сэхэнүүд, гэрнүүдынь һайханаар баригдаһан. Нева мүрэн, мүн тэрээнһээ һалаатан урдадаг хоёр багахан мүрэнүүд һүр жабхалантайгаар харагдадаг».

Ленинградые халуунаар дурладаг Михаил Иванович Калинин эдэ үгэнүүдые бэшэһэн байгаа.

Нева мүрэн дээрэ оршодог «Хойто зүгэй оронуудай үзэсхэлэнгэй һайхан хотонуудай нэгэн»— Ленинградые хэдэн үеын ородой ехэ ехэ архитекторнууд, гайхамшагта инженернүүд, барилгашад болон уран гартан байгуулһан юм. Урдань намаг шабха байһан хооһон газарта һүр жабхаланта ордонгууд, сад сэсэрлигүүд, хүүргэнүүд, олон заводууд, байрын, ниитын байшангууд, мүн бусад олон гайхамшагта барилганууд эндэ байгуулагдаа һэн.

Хоёр зуун табин жэлэй туршада Ленинград дэлхэй дээрэхи эгээл һайхан городуудай нэгэнинь болоо. Ород арад энэ городоороо тон ехээр омогорходог.

Урдань хаанта России ниислэл хото байһан Петербург XVIII зуун жэлэй, мүн XIX зуун жэлэй түрүүшын хахадта тон наринаар бодожо зохёоһон түсэбөөр баригдадаг байгаа. Һүүлэрэнь капитализмын хүгжэжэ эхилхэлээр энэ түсэбынь дүүргэгдэхэ болижо, городой гоё һайхан түхэлдэ дарамта мууҕай гэрнүүд баригдашаһан байна. XIX-дэхи зуун жэлэй хоёрдохи хахадһаа эхилээд Агууехэ Октябриин революци болотор Петербургын хэдэн районуудта олзо доход лэ үгэдэг аад, эмаршье дүрсэ маяггүй госхогор гэрнүүд баригдааһан. Городой шадар олон промышленна предприятинууд, хүдэлмэришэдэй байдаг борсогор муухан гэрнүүд бии болоо һэн. Түмэр замай лининүүд городой хэнхэи талмайень эзэлжэ, ургамал модонууд хайра гамгүйгөөр усадхагдажа эхилээ һэн. Тиихэдэ фабрика, заводууд болон складууд, портын түхеэрэлгэнүүд Нева, Финскэ залив тээшэ ошодог дардам үргэн замые халхалжархиһан байна.

Залуухан совет республикын тоггоһон түрүүшын жэлнүүдһээ эхилээд, Ленинградай ажалшад городоо нэгэн ехэ түсэбэй ёһоор, болбосон түхэлтэйгөөр барижа эхилээ һэн. Урдань городой захада байһан онгигор, орбогор гэрнүүдэй орондо олон дабхар шэнэ һайхан байрын гэрнүүд, ниитын, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай байшангууд, садууд, паркнууд бии болоо бэлэй. Гансал социализмын үедэ культурын ордонгууд болон байшангууд, фабрика—кухнинууд, диспансернүүд, һүниин профилакторинууд бии болоо. Мүн городой түб бүри болбосон түхэлтэй болгогдоо.

Илангаяа дайнай урдахи жэлнүүдтэ байрын болон культурна эмхи зургаанай байшангууд айхабтар олоор баригдажа байһан юм. Городые уһаар хангаха хэрэг, мүн канализаци улам һайжаруулагдаа. Элдэб түхэлэй транспорт бии болоо, мүн тиихэдэ метрополитен баригдажа эхилһэн юм.

Дайн Ленинградта аргагүй ехэ гарза хохидол ушаруулаа. Гэбэшье, шунахай дайсан совет арадай шэн зоригые мохоожо, тэрэниие һүрдүүлэн даража шадаагүй. Парти, правительствын саг үргэлжын оролдолго гаргадаг байһанай, ленинградайхидай шэн габьяатайгаар ажаллаһанай ашаар, городой ажалшад тон богонихон болзор соо дайнда һандаргагдаһан гэр байрануудые, харгы замуудые һэргээн шэнэдхэжэ шадаһан байна. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ 6 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд шэнээр баригдаһан гү, али һэльбэн заһагдаһан байна. Энэнь революциин урдахи Ленинградай бүхы байрын гэрнүүдэй 50 процент хэмжээтэйнь адли шахуу.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ паркнууд бии болоо, тусхайлбал, Далайн дэргэдэхи, мүн Москвагай болон Илалтын паркнууд бии болоо. Невскэ, Кировскэ проспектнүүд, Ленинэй үйлсэ шэнээр һэльбэн баригдаа. Европа дотор эгээн томо спортивна түхеэрэлгэ—С. М. Кировэй нэрэмжэтэ стадион баригдаа. Тэрэ стадиондо 100 мянган хүн багтадаг.

Байрын олон гэрнүүдэй хажуугаар хүн зониие хангаха элдэб эмхи зургаанууд, магазинууд, һургуулинууд, хүүгэдэй садуул гэхэ мэтэ байшангууд олоор баригдана. Хэдэн кварталнуудые хангажа байхаар паркнууд, стадионууд, шэнэ театрнууд, профилакторинууд, больницанууд, библиотекэнүүд, телефоной станцинууд байгуулагдана.

Городые шэнэ түхэлтэй болгон, олон гэрнүүдые барихадаа ниитын томо байшангуудта түсгаар анхарал хандуулагдана. Эдир харагшадай театрын барилгын проект баталагдаад, мүнөө тэрэ барилга эхилээ. Энэ театр мянган һуури залтай байха. Мүн планетариин байшангай проект баталагдаа. 300 метр үндэр башнида тодхогдоһон антеннэтэй шэнэ телевизионно центр баригдажа байна. Һаяын жэлнүүдтэ пионернүүдэй болон һурагшадай хэдэн гэрнүүд, хоёр гостиница, 30 шахуу шэнэ кинотеатр, 50 библиотекэ, хилээмэнэй заводууд баригдаха.

ЛЕНИНГРАД. Филармониин ехэ зал соо концерт болож байна. СССР-эй арадай артист Е. А. Мравинский оркестрые хүтэлбэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: проспект Стачек. ТАСС-эй фотохронико.

Метрополитенэй түрүүшын барилга ашаглалгада оруулагдаа. Саашадаа метрое хайша хайшань барижа, городой бүхы районуудые холбоотой болгохо, мүн түбэй үйлсэнүүдээ тэдэниие холбохо байна.

Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ленинградайхидай ябажа гараһан гайхамшагта замынь, Ленинэй городойхидой алдар хааряагүй шэн габьяань, орьёлмо эршэ хүсэнинь городой саашадаа бүри һайхан, бүри болбосон түхэлтэй болгогдохо байһыень эли тодоор гэршэлэн харуулна.

В. А. Каменский, СССР-эй барилгын болон архитектурын академиин бодото гэшүүн, Ленинградай главна архитектор

НҮХЭД ХОНИШОД! Ноохо хайшалалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ ушарһан дутагдалнуудаа дары усадхажа, һайн шанартай ноохо ехээр хайшалая!

★ ★

Ноохо ехээр абана

Заиграйн аймагай «Улаан-Эрхирик» колхозой гэшүүд КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, хонидой тоо олошоруулха, ноохо ехээр абадаг болохо гэжэ шиидээд, шэнэ түсэб зохеобо. Эдэнэр 1960 он болотор хонидой тоос ниилээд ехээр олошоруулха хонидой үүлтэр һайжаруулжа, ноохо хайшалалгые хоёр дахин ехэ болгохо гэжэ тэрэ түсэб соогоо хараалаа.

Мүнөө жэл эндэ хонин бүриһөө 2,5 килограмм ноохон хайшалагдаха гэжэ тухайлагдана. Нэгэдэхи комплексно бригадада хонин бүриһөө гурбан килограммһаа үлүүхэн ноохо хайшалжа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэхи бригадада Гатап Галданов ноохо хайшалжа байна.

А. Мантаевай фото.

★ ★

Эмхи гуримгүй ажал

Зэдын аймагай Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата колхозуудта хони хайшалалга ехэ эмхигүйгөөр, нобшо унжагайгаар ябуулагдажа байна. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 2 электроагрегат июнь һарын 12—14-нөөр эхилжэ хүдэлгэгдэһэн аад, ажалай эмхидхэлэй муу байһан дээрэһээ хүдэлмэринь урагшаа ябанагүй. № 1 комплексно бригадын дэргэдэхи агрегат үдэртөө 400—450 хони хайшалхын оронда арай гэжэ 150—160 хони хайшална. Тус агрегадта хүдэлмэрилдэг ноохо хайшалагшад, жэшээнь, Д. Буянтуева, Г. Ухинова, Д. Цынгунова гэгшэд үдэр соо ойройдоо 9—10 хони хайшална. Тиихэдэ, № 2 комплексно бригадын дэргэдэхи агрегадта хайшалагшадай дутуу дээрэһээ 2—3 хайшань миил байна. Мүн эндэ ноохоёо саг дарыдань илгангүй, мэшээгүүдэй үгы дээрэһээ тэрэнээ удаан хэбтүүлнэ. Хони хайшалагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулагданагүй, показателиин самбар үгы, «Дайшалхы хуудаһан» гаргагданагүй. Тус колхозой түрүүлэгшэ М. Вампилов ямаршье хэмжээ абанагүй.

Тэрэшэлэн Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо хони хайшалалга эмхигүйгөөр ябуулагдажа байна. Эндэ 18 хайшатай нэгэ агрегат 3 үдэр соо, июниин 13-һаа 15 болотор арай гэжэ 440 толгой хони хайшалаа. Тиихэдэ, июниин 15-да хонидой бэлшээриһээ ерээгүй байһан шалтагаанһаа тус аргегат хахад үдэрэй туршада миин байгаа. Ноохо хайшалалгые түргэнөөр, эмхитэйгээр ябуулха тушаа эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хэзээ хэмжээ абаха юм?

Д. Цыремпилов.

★ ★

Ехэ уялга абаба

Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хонишод хони олоор үсхэбэрилхэ, ноохо ехээр абадаг болохо тухай партиин ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгтэй танилсаад, дээшэлүүлһэн уялгануудые һаяхан абаа.

Энэ колхоз ехэнхи олзо доходоо хонин ажалһаа абадаг юм. Хонишод хони үсхэбэрилгэдэ бии байһан дутуу дундаяа элишэлэн шүүмжэлһэн байна. Хонидой отаранууд буруугаар эмхидхэгдэдэг, хонидые искусственна үрэжүүлгэдэ оруулдаггүй, хари хусануудаа хонидтонь табидаг дээрэһээ эхэ хонид олоороо һубайрна гэжэ тэдэнэр хэлэбэ.

Энээнһээ боложо энэ жэлдэ июниин 1-нэй мэдээгээр 100 эхэ хонинһоо миил 59 хурьган абтаһан байна. Энэ ехэ дутагдалые усадхаха арга боломжо колхоздо бии. Эхэ хонин бүриһөө хурьга абаха арга боломжын бии байһые түрүү хонишодой дүршэл гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, түрүү хонишод Цыбжитов Шоен, Эрдынеев Даба, Самбуева Дарицырен гэгшэд энэ жэлдэ 100 эхэ хонинһоо 85—100 хурьга абажа, ямаршье гарза үхэлгүйгөөр ондо оруулһан байна.

Колхоз доторойнгоо арга боломжые һайнаар хаража үзөөд, иимэ уялгануудые ворошиловайхид абаа.

1960 ондо хонин һүрэгөө 26 мянган толгой гү, али хоёр дахин олошоруулха. 100 эхэ хонидһоо 90—95 хурьга абаха. 647 центнер ноохо гү, али ноохо абалгаяа дүрбэ дахин ехэ болгохо. Тэрэ тоодо нарин ба нарибтар ноохо 434 центнер абаха гү, али хонин бүриһөө 3 килограмм 200 грамм ноохо хайшалагдаха болоно. Тиигэбэл эдлүүриин газарай 100 га бүхэндэ 151 толгой хонин, 360 килограмм ноохон хүртэхэ юм. Мүнөө жэлдэ хонидойнгоо тоо толгой олошоруулхын тула ноябрь—декабрь һаранuудта 2000 толгой хурьга абаха гэжэ хэлсээ.

Хэһэн ажалайнь түлөө хонишодые урмашуулхын тула шагнал тогтоогоо. Хэрбээ 100 эхэ хонинһоо 90 хурьганһаа доошо бэшэ абаа һаа, хонишоной бригадада хурьган бүриин 3 түхэриг, техник-үрэжүүлэгшэдэ 50 мүнгэн үгтэхэ.

Саашадаа хонин һүрэгые үсхэбэрилхэ ба тэрэнэй ноохоной шанарые һайжаруулхын түлөө, нэн түрүүн хони үсхэбэрилгэдэ үзэгдэдэг ехэхэн дутуунuудаа усадхаха, үбэлэй ба эртэ хабарай хурьгадые олоор абадаг болохо гэжэ шиидхээ. Эхэ хонидые ороондо бэлэдхэжэ, хурьгадыень 4—5 һара болгоод эхэһээнь таһалха, хонидоо июнь — август һаранuудта ороондо табиха, хонидые ороондо оруулха үедэ искусственна үрэжүүлгын 2 пункт нээхэ гэхэ мэтын хэмжээнүүдые хараалаа.

Мүнөө үедэ эхэ хонидой хойноһоо харууһалха томохон бригада, хурьгад, түлгэ ба эрьенүүдые харууһалха бригада байгуулагдаба. Тус бригада 3 хүнһөө бүридэжэ, 500 толгой эхэ хонидые харууһалха, гадна эрье хониной бригада 2 хүнһөө бүридэжэ, 600—700 толгой харууһалха юм.

1957 оной июлиин 1-һээ эхилжэ ажалай ба нэмэлтэ түлбэриин шэнэ гуримай ёһоор хонишодто ажалта үдэр, нэмэлтэ түлбэринүүд түлэгдэхэ юм.

Хонин һүрэгөө элбэг тэжээлээр хүсэд хангахын тулада хонин бүридэ 2 центнер бүдүүн тэжээл, 130 килограмм концентрат, 2 центнерһээ доошо бэшэ силос байгша ондо бэлдэхээр хараалагдаба. Хониной фермэ бүхэндэ июль һара соо 50—50 тоннын силоснэ түхеэрэлгэ баригдаха. 1000—1000 хониной багтаамжатай 2 хашаа, мүн хонишодой байха 5 шэнэ гэр баригдаха, хонишодой байдаг гэрнүүд радиоприёмнигтой болгогдохо.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хонишод парти ба правительствынгаа үдэр бүриин анхаралда бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди гэжэ найдуулна.

А. Аюржанаев.

Харюусалгагүй директор

Мухаршэбэрэй аймпотребсоюзай «Заготконторын» дэргэдэ ноохоной шанар шалгаха лаборатори эмхидхэхэ гэжэ Бурмонкоопсоюзай правлени шиидхэбэри үни гаргаһан юм. Энэ лабораторидо колхозуудһаа тушаагдаһан ноохоной шанар шалгагдаха байгаа.

Теэд «Заготконторын» директор нүхэр Ц. Зандраев, лабораторёо хүсэд бэлдэжэ шадаагүй байшоо. Мүнөө болотор тэндэ сонхонуудтань рама хэгдэнэгүй, пеэшэнгынь заһагданагүй. Лабораторидо хэрэгсэлнүүд абтанагүй, ажаллаха хүнүүдээр дутаалдана.

Дутагдалнуудай олон байһан дээрэһээ тушаагдаһан ноохоной шанар шалгалга, процент гаргалга ехээр удааржа байна. Июниин хахад болотор 30 гаран тонно ноохо колхозууд тушаагаа. Теэд ямаршье хүдэлмэри лабораторидо ябуулагданагүй. Энээн тухай хэмжээ абахаар саг болоо.

К. Ишмаков, Бурмонкоопсоюзай заготуправлениин ахалагша инспектор.

Паркын нэгэ буланда

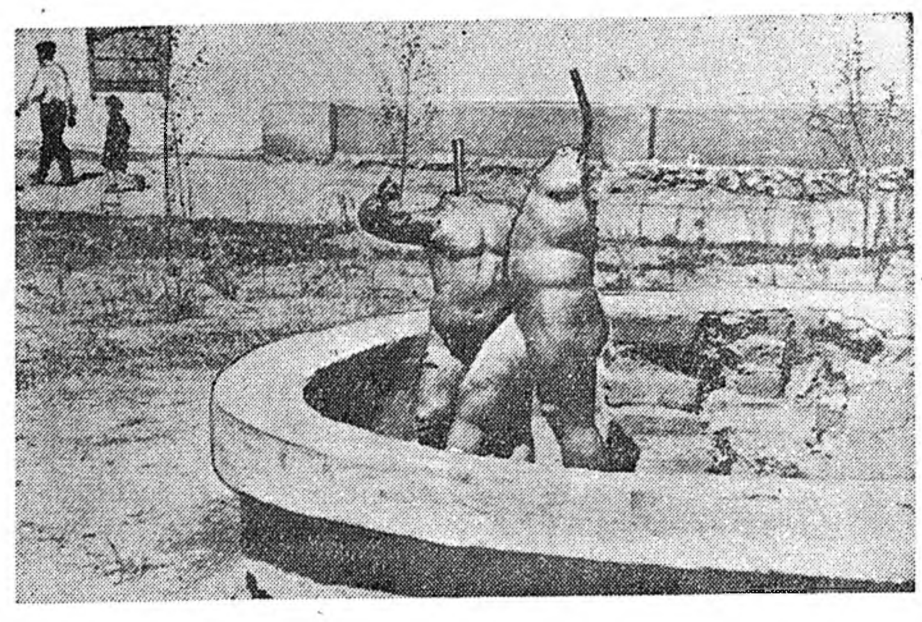

Харыт, энэ хүрэгүүды:
Хаана байһыень таана гүт?
Эртэ урда сагай
Эбдэрһэн хотын үлэгдэл гү?
Үгы даа! Эндүүрхэт...
Улан-Удын сэсэрлигэй
Углуудахи фонтанай
«Уран шэмэг» гээшэ бшуу!
Хотын парк бузараажа,
Хоюулан эндэ байнхаяар
Сэлмэг нэгэ үглөөгүүр
Сэсэрлиг даагшын байра руу
Үрдилдэн, гүйлдэн ошоһой
Үүдынь түшэн,
зогсошоһой.

М. Тархай.

Бухиндаһан морид, бүрэнхы талмай

Үсэгэлдэр Улан-Удынгөө горсад ошобоб. Хоёрдохи шатын шатаршан нүхэртэеэ уулзажа, сагаан хара хоёр моридто мордоод, дойбодлон харайлгаха, урилдаха хүсэлтэй шатарай клубта хүрэжэ ерэбэди. Үүдэндэнь үлгэгдэһэн соохор хасартай суурга бидэниие клуб руу табибагүй. Шэл ханын саана шатарай шахамал моридой бухиндашоод, дэбхэрэлдэжэ байхань харагдаба. Горсадай ахамад, эдэ моридоо удаан хаагаад байбалтнай гүйлдэжэ гарахадаа таанадаа дайража болохол!.. Сэнгэхэ дуранайнгаа сээжэһээ халиха-дань, саашаа ябажа, ёхорой талмай ошобобди. Залуушуул дүүрэн. Арад зоной анхан сагһаа хойшо дууладаг, хатардаг ёхор үдэшын һонор агаарта саашаа наашаа салгидажа байба. Ямар һүртэй, һайхан гээшэб! Зүгөөр, Ёхорой талмай дээрэ бүрүүл бүрэнхы. Тэрэ талмайе тойроод холуур гэрэл носожо байба. Ёхорой бүрэнхы талмай дээрэ Тархай, Та, толо татуулжа үгыт!

Б. Ширабон.

Гушаад түхэригөөр һубарижа, гурбан жэл сөө нэхэгдэхэ үри

Хүндэтэ Тархай! Үнэн сэхэ ажалаараа ажаһуудаг хүнүүдтэ дуратай, хүнэй гү, али гүрэнэй зөөридэ һааритай һабараараа хүрэдэг этэгээдүүдтэ дурагүй байһыетнай мэдэхэдээ, Танда ханданаб. Яруунын аймагай центр Сосново-Озерскодо үнгэрэгшэ жэлэй август һара соо һогтуу тракторист А. Байбородин С-80 трактораараа минии мотоциклые ниса дараад, гүйлгэжэ гарашаһан юм. Мотоцикл абахадаа, ажалша гараараа олоһон 2 мянга шахуу түхэригөө түлэһэн хүнби. Байбородинай хэрэг сүүдтэ орожо, тэрэ тракторист мотоциклаймни сэнгые бусааха уялгатай болоо һэн. Энэ хадаа һайн гээшэ. Теэд мууһь юуб гэхэдэ, дээрэ дурсагдагша мүнгэмнай гар дээрэ булта үгтөө бэшэ, һара бүхэндэ 30—40 түхэригөөр һубаридаг юм. Мүнөө болотор ойройдоо хоёр зуун түхэриг абаад байнаб. Дахяад мотоцикл абаха хүсэлтэй һэмби, теэд иигэжэ суглардаг мүнгөөр хэдыдэ мотоцикл хүсэлдүүлхэ гээшэбиб?

Зэмэтэ Байбородин харгы барилгын № 26 станцида (МДС) трактористаар хүдэлнэ. Хүнэй зөөри архиин ябадалаар эбдэжэрхиһэн энэ гэмтэнһээ хуулита үриеэ дары түргэн, бүрин гүйсэд абаха хэрэгтэмни туһалыт, хүндэтэ Тархай.

Ц-Д. Ринчинов.

Яруунa, Эгэтын МТС.

АРШААНУУДЫЕ ХҮСЭД ХЭРЭГЛЭХЭ

Бурят-Монголой АССР 350 мянга шахуу дүрбэлжэн километр ехэ дайда эзэлжэ байдаг. Энэ хизаарга байгаалиин баялигай ехэ гээшэнь хэлэшэгүй. Үргэн ехэ Сэлэнгэ, Витим мүрэнүүд гидроэнергиин айхабтар ехэ хүсэтэй. Бурят-Монголой тала дайдаар нэлэнхы үргэлжөөр ургаһан ой тайга арадай ажахыда ехэ модо үгэхэһөө гадна, мүн айхабтар үнэтэй ангууд болохо булга, хэрмэ, халю үгэдэг байна.

Бурят-Монголой газар дээрэ ашагта малтамалнууд — слюда, шулуу нүүрһэн, түмэр, шухаг дайралдадаг үнэтэ металлнууд, графит, асбест гэхэшэлэн зүйлнүүд ехэ бии. Бурят-Монголой АССР-тэ айхабтар олоор дайралдадаг аршаануудшье ашагта малтамалнуудай тоодо оролсоно.

Аршаан юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, хүн зониие аргалха хэрэгтэ тэрэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Советскэ Союзай санатори, курортнуудай 35 процент шахууль аршааниие гол эм болгон, хүн зониие аргалдаг байна. Гадна, аршаангуудай байдаг газарта тепловой энерги абаха түхеэрэлгэнүүдые барижа болодог.

Манай ороной элдэб нютагуудта, тэрэ тоодо Зүүн Сибирьтэ улам олон санаторинуудые байгуулха гэһэн КПСС-эй XX съездын шиидхэбэри абаад байхада, аршаанuудые хэрэглэхэ гээшэ илангаяа удхашанартай болоно. Зүүн Сибириин газар дээрэ, манай хүршэ Эрхүүгэй, Читын областьнуудта БМАССР-тэ дайралдадаг зарим халуун аршаанууд үгы байдаг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээнь Бурят-Монголой аршаануудай дэргэдэ санатори, курортнуудые байгуулжа, тэдэнь гансал БМАССР-эй ажалшадые бэшэ, харин хүршэ областьнуудайнгаа хүн зониие хангажа байха ёһотой.

Мүнөө үедэ Бурят-Монголой газар дээрэ 120 гаран янзын аршаангууд мэдээжэ болонхой. Тэрээнһээ гадна һүүлэй жэлнүүдтэ гүнзэгы доро газар малтажа байхада, тусхайлбал, Байгалай эрье дээрэхи Сухая Загза, мүн Эрхүү мүрэнэй нугада оршодог Жэмһэг тосхоной шадар аршаан олдоһон байна. Сэхыень хэлэхэдэ, мүнөө мэдээжэ болонхой аршаануудай хахадынь шахуу мүнөө болотор шэнжэлэгдээдүй. Гэбэшье аршаанууд тухай зарим тэды мэдээнүүдтэ үндэһэлэн, БМАССР-тэ ямар туһатай аршаанууд бииб гэжэ зарим тэды юумэ хэлэхээр.

Химическэ, газова составаараа элдэб түхэлэй олон аршаанууд Бурят-Монголдо бии гэжэ эдэ баримтанууд гэршэлнэ. Тусхайлбал, Бурят-Монголдо 18—20°, 75° хүрэтэр халуунтай халуун аршаанууд олон бии. Гадна, радиоактивна зүйлнүүдтэй аршаанууд мүн лэ бии байха юм. Энээнтэй дашарамдуулан, радиоактивна шанартай аршаанууд хүниие эмнэхэ ябадалда хэрэглэгдэдэг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ железистэ, мүн һулахан сероводородно уһатай хэдэн аршаанууд бии байна.

Байгал далайн эрьедэ хэдэн халуун аршаанууд бии. Жэшээнь, эдэ —Котельковскэ, Ханусска, Давшинска, Горячинск болон бусад аршаанууд болоно. Гадна, Баргажанай, Курумканай аймагуудта Аллын, Гааргын, Хүшэгөөрэй, Уланай, Гусихинска болон бусад аршаанууд бии байха юм. БМАССР-эй баруун хубида Зүүн Саянда Нилова Сүл губиин халуун аршаан холо ойро суурхуулдаг. Мүн эндэ Хойто гол, Халуун уһан, Булюутын гэхэ мэтэ халуун аршаанууд бии. Бурят-Монголой халуун аршаануудай олонхинь 40^{0} гаран халуунтай байдаг. Гэбэшье, зарим аршаанууд, тусхайлбал, Котельниковскэ, Гааргын, Ехэ Мүрэнэй аршаанууд 60—75° халуунтай байдаг байха юм.

Горячинск курорт халуун аршаануудай нэгэн дээрэнь байгуулагданхай. Эндэхи уһанай халууниинь 55°С хүрэнэ. Энэ аршаан айхабтар ехэ уһа үгэдэг байха юм. Сүүдхэ соо эндэһээ 2 мянган кубометр аршаан гарана. Энэ уһанай зарим хубинь ваннын уһан болодог, зариманиинь урдан ошожо, Байгал далай руу шудхадаг байна.

Зүүн Саяндахи Нилова Сүл губиин аршаан Ехэ уһан мүрэнэй нугада байдаг гранидуудай забһарһаа гарадаг. Энэ аршаанай халууниинь 44—45^{0}С болодог. Олон жэлэй туршада энэ аршаан сүүдхэ соогоо 60 кубометр шахуу уһа гаргадаг байна. Энэ аршаан ехэ радиоактивна зүйлнүүдтэй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Тиимэһээ энэ хадаа һайн юм гээшэ. Нилова Сүл губиин аршаан бүхы союз доторнай мэдээжэ курорт Цхалтубын аршаантай адлирхуу. Тэрэ курортдо орходоо манай эндэхи аршаанай химическэ составынь нэгэ бага ондоо, мүн халууниинь ехэ байна. «Нилова Сүл губиин» гэжэ эхэнэрэй сүмэ урдань эндэ байжа, сүмынхид эндээ нэгэ курорт барижа байһан юм. Мүнөө нэгэл колхоз энэ аршааниие хэрэглэдэг.

Гансал «Нилова Сүл губиин» бэшэ, харин бусад халуун аршаануудта радиоактивна зүйлнүүд ехэ байдаг. Тиихэдэ Улан-Удэһээ урдуур оршодог Бүхэнэй, Тээгдын, Загастайн болон бусад аршаануудта минерал багатайшье һаа, ехэ радиоактивна зүйлнүүдтэй уһан байха юм. Эдэнэр сүүдхэ соогоо 100-һаа 400 кубометр хүрэтэр уһа гаргадаг. Тиимэһээ тэндэ санаторинуудые барибал, ваннануудта хэрэглэхэ аршаан тэндэһээ элбэгээр олдохо байгаа.

Бурят-Монголдо байдаг Түнхэнэй аршаан ехэ углекислотатай гэжэ суурхуулдаг. Эндэхи аршааниие зон уудагшье, мүн ваннада хэрэглэдэг байна. Мүн эндэһээ аршааниие бутылкада хэжэ, иишэ тиишэнь эльгээдэг. Эндэһээ 8-һаа 14,5°С халуунтай уһан гарадаг. Тиихэдэ № 3 гэжэ газарһаа гарадаг аршаанда илангаяа ехэ углекислота бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эндэһээ гарадаг литр уһан соо 2,5 грамм углекислота байдаг байна. Жэшээлэн харуулхын тулада, Кисловодскын нарзанай нэгэ литр соо 2,5 грамм, Пятигорскын хүйтэн нарзанай нэгэ литр соо 1,6 грамм, Боржомиин аршаанай нэгэ литр соо 1,0 грамм углекислота байдаг гэжэ хэлэе.

Бурят-Монголой зүүн урда зүгтэ углекислотатай хүйтэн аршаанууд дайралдадаг. Тусхайлбал, эдэнь— Хүлэй, Улхасаагай, Хүрэйтын аршаанууд болоно. Эдэ аршаанууд үсөөншье һаа, химическэ состав һайнтай байха юм. Зүүн Сибирьтэ, тэрэ тоодо Читын областьдо углекислотатай олон аршаанууд бии. Эдэ аршаануудта ехэнхидээ бикорбанат щелочных земель гэдэг элбэг байдаг. Харин БМАССР-эй зүүн зүгтэ дайралдадаг аршаанууд составаараа Боржоми курортын аршаануудтай адлишуу байха юм. Тиихэдэ Боржоми гээшэмнай олон хүн зониие эдэгээһэн ехэ суутай аршаан ха юм даа.

Мүн боржомиин уһантай адлишуу углекислотатай хүйтэн аршаанууд Ахын аймагта, Зүүн Саянай эгээл үндэр газарнуудта дайралдадаг, (Сенцы мүрэнэй нугадахи Шудхалай аршаан).

Түнхэндэ Шумак мүрэнэй нугада углекислотатай Шумагай халуун аршаан бии. Иимэ аршаан Бурят-Монголой газар дээрэ юрэ үгы байха юм. Хүн зоной ябахада ехэ бэрхэтэй аад, аргагүй һайхан газарта далайн нюрууһаа 1500 метр үндэр Шумак голой хоёр эрьеэр углекислотатай 70 гаран аршаанууд эндэ бии юм. Эдэ аршаанууд 17-һоо 39^{0}С халуунтай байдаг. Тиихэдэ литр уһанда 0,6 грамм углекислота дайралдадаг.

Шумагай аршаан айхабтар һайн гэжэ нютагай зон хэлсэдэг байна. Ой тайгын дундуур, далайн нюрууһаа 3000 метр үндэр Шумак дабаан дээгүүр гаража энэ аршаанда ошоод, зунай үедэ 1,5—2 һарын туршада амархаар байдаг. Гэбэшье, Шумагай аршаанда жэл бүри олон хүнүүд ошожо амардагшье, аргалуулдагшье байна.

Бурят-Монголой газар дээрэ дайралдадаг элдэб составтай олон аршаанууд элдэб эсын үбшэниие аргалха хэрэгтэ үргэнөөр хэрэглэгдэхээр. Эрхүүгэй Геологическа управлени, СССР-эй Наукануудай академиин Зүүн Сибириин филиалай геологиин институт, Эрхүүгэй Гүрэнэй Университет болон бусад организацинууд һүүлэй жэлнүүдтэ эдэ аршаанuудые шэнжэлээ. Тиихэдээ гансал республиканска бэшэ, харин область хоорондын болон заримдаа союзна удхашанартай томо курортнуудые байгуулха арга боломжо эндэ бии гэһэн тобшолол тэдэнэр хээ. Тиихэдэ эдэ аршаанууд гоё һайхан газарта байдаг дээрэһээ, курортын байхаар эгээл таатай газарнууд гээшэ.

Мүнөө үедэ Бурят-Монголой аршаанууд гүйсэд хэрэглэгдэдэггүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Республикада оройдоол гурбан курорт бии. Тэдэнэй тоодо Союз соогоо алдаршаһан Түнхэнэй курорт Аршан, тэрэшэлэн Горячинск болон Баунтын курортнууд болоно. Эдэ курортнуудай ядахын сагта нютагай зониеэшье хүсэд хангажа шадахагүй байһаниинь мэдээжэ.

Тиимэһээ зорилго юуб гэхэдэ, бии байһан курортнуудые улам үргэдхэн бэхижүүлхэ, мүн һайн газарта байдаг аршаануудай дэргэдэ шэнэ курортнуудые бариха шухала. Гадна, курортгүй газарнуудта байдаг аршаануудта зунай сагташье һаань, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые эльгээгээ һаа һайн һэн.

Бурят-Монголой аршаанууд тухай ном, статьянууд үсөөнөөр бэшэгдэдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ аршаануудые шэнжэлэн үзэдэг тусхай организацинууд энэ хэрэгые гартаа абажа, БМАССР-эй аршаануудые тодорхойлжо, тэдэниие хэрэглэхэ арга боломжо заадха байгаа.

Үзэсхэлэн һайхан газарта оршодог, хүнэй бэедэ айхабтар туһатай Бурят-Монголой аршаануудай дэргэдэ курортнуудые байгуулха ехэ арга боломжо бии гээшэ.

БМАССР-эй аршаануудые сүм хэрэглэхэ ябадалые түргэдхэел, нүхэд!

Геолого-минералогическа наукануудай доктор, профессор В. Г. ТКАЧУК.
Младша научна хүдэлмэрилэгшэ, химик Н. ЯСНИТСКАЯ.

Манай республикын һонин

170 хүнһөө бүридэһэн барилгын бригада

— Байра байшангуудые шулуугаар барихада гоёшье, бүхэшье юм, — гэжэ Кударын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. Соковиков хөөрэнэ. Энэ колхозой барилгын бригадада 170 хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй хахадынь шахуу эхэнэрнүүд юм.

Колхозой центр—Шарагол тосхондо дүтэшэг, Сүхэ мүрэнэй эрье тулаһан үндэр хабсагайн хормойдо 4 рядтай үнеэдэй байра, тугалай байра, культбаза шулуугаар баригдажа байна. Центрын оршондохи Хутор гэжэ тосхондо электростанци, 10 машинын гараж баригдажа дүүрэхэ дүтэлөө.

Мүн бусад комплексно бригадануудта байра олоор баригдажа байнхай.

— Энэ жэлдэ баригдажа эхилһэн гэр байрануудаа Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэр хүрэтэр бултыень ашаглалгада оруулхабди, — гэжэ барилгын бригадир Иван Иннокентьевич Аносов найдуулан хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ. 1). Эхэнэрнүүдэй звеногойхид (зүүн гарһаа): А. И. Аносова, А. С. Шангина, Е. С. Аносова, А. Н. Соколова, Е. И. Игумнова, М. И. Унагаева.

2). Электростанциин барилга дээрэ.

Д. Болхоевой фото ба текст.

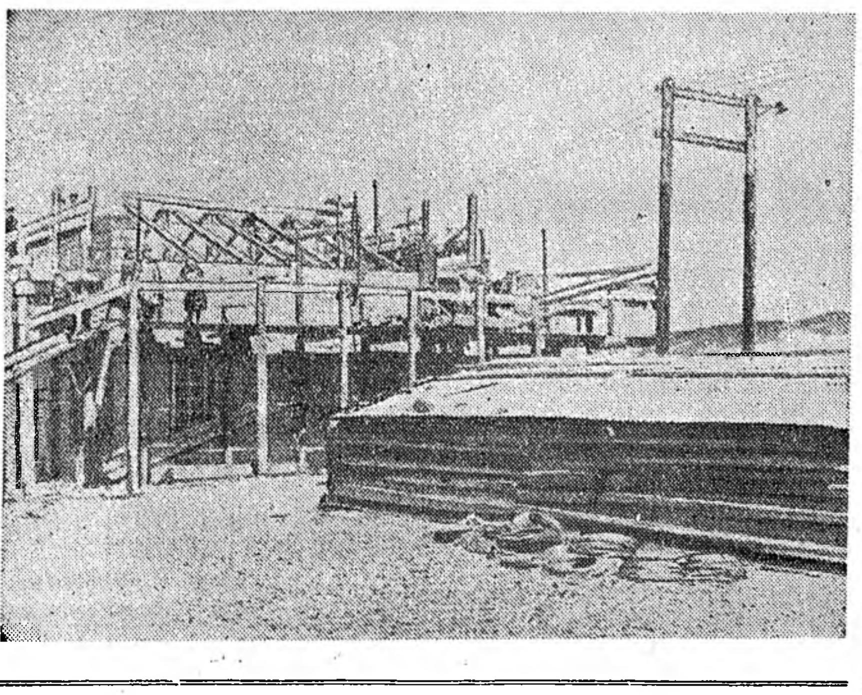

Культурын парктай болобо

Баргажанайхид Культурын парктай болохо гэжэ энэ хабартаа ехэхэн хүдэлмэри хэбэ. Олон воскресник эмхидхэгдэжэ паркын талмай сэбэрлэгдэһэн, зунай театрын байра баригдаба. Воскреснигүүдтэ лесхозой, коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Паркань волейбол, футбол, баскетболоор наадаха талмайтай юм.

М. Гроссман.

Һү ехээр һаана

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэн партиин уряалые Заиграйн аймагай «Красный опытник» колхозойхид халуунаар дэмжэнэ. Эндэхи һаалишад ажахын жэлэй үнгэрһэн 8 һара 10 хоногой туршада үнеэн бүриһөө 810 литр һү һаагаа. Энэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл 270 литрээр ехэ болоно.

Мүрысөөндэ түрүү һуури ээлжэ ябаһан һаалишан Мария Чулкова үнеэн бүриһөө 1297 литр һү һаагаад байна. Зунай һарануудта һү һаалгаяа бүри дээшэлүүлхын түлөө колхозой һаалишад ехэхэн оролдолго гаргана.

В. Жигжитов.

Загаһашадай пунктнууд электрификацилагдана

Яруунын загаһанай заводой Гарам гэжэ тосхондо 40 киловатт хүсэтэй шэнэ электростанци тодхогдожо байна. Мүн эндэ пилорама тодхогдожо дүүргүүтэ болонхой. Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ой болотор Тулдун, Бага Яруна гэдэг загаһашадай тосхонуудаар электрын гал яларха юм.

В. Байбородин.

Эрхим хүдэлмэришэн

Мария Рандина Тарбагатайн аймагһаа шахтёрнуудай городто барилгашан болохоёо ерэһэн байгаа. Богонихон болзор соо мотористын мэргэжэл һайнаар шудалжа коллективтээ хүндэтэй болонхой. Ямаршье хүдэлмэри хэхэдээ даалгабаряа хододоо 130—150 процент дүүргэнэ. Мүнөө Мария бетон худхадаг машина дээрэ ажаллана.

С. Таежный.

Эрхим ангуушад

Үнгэрһэн агнууриин сезондо Баунтын аймагай ангуушад 2 миллион гаран түхэригтэ ангай арһа гүрэндэ тушааба. «Путь к коммунизму» колхозой эрхим ангуушад Д. Басаулов, П. Дандеев, У. Басаулова болон бусад сезонойнгоо даалгабари 2,5—3 дахин үлүүлэн дүүргэбэ.

П. Казаринов.

Шэнэ номууд

Бурят-Монголой номой хэблэл шэнэ номуудыеород хэлэн дээрэ хэблэн гаргаба. Тэдэнэй тоодо М. Степановай оршуулһан Ч. Цыдендамбаевай «Шэнэ байшан» гэжэ рассказууд, Д. Тапханов, Ц. Шагжин, В. Халматов болон бусадай бэшэһэн нэгэ үзэгдэлтэй зүжэгүүдэй суглуулбари бии.

Советскэ павильондо америкынхид анхаралаа ехээр хандуулна

ВАШИНГТОН, июниин 19. (ТАСС). Америкын Оклахома-Сити гэжэ городто промышленностиин, уранһайханай ехэ выставкэ нээгдэбэ гэжэ мэдээсэгдэһэн байгаа. Бусад оронуудтай хамта Советскэ Союзшье тэрэ выставкэдэ хабаадалсана.

Советскэ Союзай табиһан зүйлнүүдые хүн зонууд тон ехээр һонирхон харана. Выставкын нээгдэһээр түрүүшын табан үдэрэй туршада 200 мянга шахуу хүн выставкые хараба гэжэ Англиин хэблэл мэдээсэнэ. Тиихэдэ советскэ павильондо хододоо хүн зон дүүрэн байна. Жэшээнь, июниин 16-най амаралтын үдэр советскэ павильондо 65 мянга гаран хүн орожо хараа. Советскэ павильондо орохо дуратай хүнэй дан олон байһан дээрэһээ полици ерэжэ, тэдэнии очередь болгон зогсоохо баатай болобо.

Выставкэ дээрэ харуулагдажа байһан советскэ турбобурые, «Мир», «Темп», «Рубин» гэжэ телевизорнүүдые, радиоприёмнигуудые болон «Люкс», «Эстония» гэжэ радиолонуудые, тэрэшэлэн ангай арһа болон бусад зүйлнүүдые америкынхид айхабтар ехээр һонирхон харана. Советскэ Союзай радиотехническэ промышленностиин бүтээһэн зүйлнүүд тон һайн шанартай гэжэ олон хүнүүд дурадхалнуудай дэбтэр соо бэшээ. Советскэ телевизорнүүд Америкынхидэ орходоо булюу һайн байна гэжэ мүн лэ тэдэнэр бэшэнэ.

Выставкэдэ советскэ шэнэ фильмнүүд харуулагдана. «Атомна хүсэн амгалан ажалда хэрэглэгдэнэ» гэһэн кинофильмын харуулагдахада, тэрэнние хараха дуратайшуул зал соо багтаагүй. Хамта дээрээ 17 фильм харуулхаар хараалагдаба.

Оклахома штадай губернатор, Оклахома-Сити городой мэр выставкэдэ ерэжэ, США-да байдаг СССР-эй посол Г. Н. Зарубинтай хөөрэлдөө. Энэ выставкэдэ Советскэ Союзай хабаадалсаһаниинь ехэ һайн. Энэнь советскэ хүнүүдэй ажабайдал тухай Америкын арадта ехээр мэдээсэнэ гэжэ тэрэ хэлэһэн байна.

Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые хорихо тухай эрилтэ Англида табигдана

ЛОНДОН, июниин 20. (ТАСС). Англиин хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые дары түргэн болюулхын, мүн тэрэнние хорюулхын түлөө боложо байһан тэмсэлдэ Англиин улам олон хүнүүд хабаададаг боложо байна.

Ядерна буу зэбсэгэй туршалгын үргэлжэлүүлэгдэхэдэ, хүн түрэлтэндэ улам ехэ аюул ушаруулагдаха байна гэжэ Англиин олон городуудта байгуулагдаһан ниитын тусхай эмхинүүд хүн зондо ойлгуулжа үгэнэ. Эдэ эмхинүүд митингнүүдые хэнэ, листовко, брошюрануудые тараана, атомна, водородно буу зэбсэгэй туршалгые хорихо тухай эрилтэ Англиин парламент, правительствын гэшүүдэй үмэнэ тэдэнэр эльгээнэ.

Шотландиин ниислэл хото Эдинбургда ядерна буу зэбсэгэй туршалгые хорюулхын түлөө тэмсэлэй совет гэһэн ниитын эмхи июлиин 19-дэ байгуулагдаба. Городой олониитын элитэ түлөөлэгшэд, шажан мүргэлэй хүдэлмэрилэгшэд энэ эмхиие байгуулаа юм. Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые дары болюулха тухай эрилтэ доро хүн зон олоороо гараа табина. Жэшээнь, хэдэн үдэрэй туршада Шеффильддэ, Ротеремдэ (Йоркшир) 4.500 гаран хүн эрилтэ доро гараа табиһан байна. Йоркширта һүүлэй үедэ ядерна буу зэбсэгэй туршалгые хорюулха тухай эб найрамдалые хамгаалха Англиин комитедэй эрилтэ доро 20 мянга гаран хүн гараа табяа.

Советскэ Союз Финлянди хоёрой экономическа харилсаан тушаа

ХЕЛЬСИНКИ, июниин 20. (ТАСС). «Раума Репола» гэжэ Финляндиин акционернэ общество һаяхан баталагдаһан хэлсээнэй үндэһөөр 1960 оной эсэс хүрэтэр Советскэ Союзда 10 моторно танкернуудые бүтээжэ үгэхэ болобо. Иимэ танкер бүхэн 4 мянган тонно юумэ шэрэхэ шадалтай. Энэ акционернэ обществын верфь дээрэ түрүүшын танкерай һуури табигданхай.

Тэрэнһээ гадна тус общество Советскэ Союзда целлюлозын заводой цехүүдэй тусхай түхеэрэлгэ бүтээжэ үгэхэ. Энэ захил 1957—1958 онуудта бэлэн болохо юм.

Америкын корреспондентнүүдтэй Н. С. Хрущевой хэһэн хөөрэлдөөе англинхид ехээр һонирхон уншана

ЛОНДОН, июниин 20. (ТАСС). «Коламбиа Бродкастинг систем» гэжэ Америкын радиотелевизионно компаниин түлөөлэгшэдтэй Н. С. Хрущевой хэһэн хөөрэлдөөе англинхид ехээр һонирхон уншана. Н. С. Хрущевой хөөрэлдөөе 1250 мянган хүн телевизорээр хаража шагнаба гэжэ «Дейли Мейл» газетэ мэдээсэнэ.

Америкын сэрэгэй самолёт бутаран унаба

НЬЮ-ЙОРК, июниин 11. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын Сеулһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Америкын сэрэгэй реактивна самолёт Осанай дэргэдэхи авиационно базын шадар июниин 11-дэ бутаран унаа. Лётчигынь үхөө.

Англи водородно бомбоёо гурбадахяа тэһэлэн туршаба

ЛОНДОН, июниин 19. (ТАСС). Номгон далайн тэг дунда Англи аяар дээрэ агаарта водородно бомбо тэһэлэн туршаба гэжэ Англиин хангалгын министерство мэдээсэбэ. Тиигэжэ Рождество аралай шадар Англи гурбадахяа ядерна буу зэбсэгые тэһэлэн туршаба.

Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые Японой арад буруушаана

НЬЮ-ЙОРК, июниин 20. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Токиоһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, июниин 20-до Японой олон студентнүүд Англиин посольствын байшангай урда сугларжа, Рождество аралай шадар Англиин гурбадахяа водородно бомбоёо тэһэлһэн ушарые зэбүүрхэн буруушааба. Ядерна туршалгануудые болюулха тухай Советскэ Союзай дурадхалые дары абахыень Холбоото Штадуудһаа, Англиһаа студентнүүд эринэ.

Бельгиин барилгашад забастовко хэжэ байна

БРЮССЕЛЬ, июниин 20. (ТАСС). Салин хүлһэеэ дээшэлүүлхын, ажабайдалаа һайжаруулхын түлөө Бельгиин улам олон ажалшад тэмсэдэг боложо байна. Антверпен провинциин барилгын хүдэлмэришэд дүрбэдэхи үдэрөө забастовко хэжэ байна. Тэдээнтэй һаналаа нэгэдэһэнэй тэмдэг болгон Фландриин барилгашад хүдэлмэрилхэеэ болёо.

Хүдэлмэришэд забастовкоёо айхабтар эмхитэйгээр үнгэргэнэ. Жэшээнь, Остенд городой барилгын хоёр фирмын эзэдэй хүдэлмэришэдэйнгөө табиһан эрилтыень дүүргэхээ зүбшөөгөөшье һаань, тэдэ хүдэлмэришэдынь ондоо предприятинуудта хүдэлжэ байһан нүхэдтээ һаналаа нэгэдэнги байнабди гэжэ харуулхын тула забастовкоёо үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидээ. Бүхы барилгашадай эрилтэ хангагдаха ёһотой гэжэ тэдэнэр тоолоно.

НАТО-до хабаатай оронуудай авиаци һургуули хэхэнь

РИМ, июниин 20. (ТАСС). Дундада далайда, тэрэшэлэн Гибралтарай хоолойн болон Турциин зүүн хубиин шадар НАТО-до хабаатай оронууд авиационно манёвр июниин 25-һаа 28 болотор хэхэнь гэжэ АНСА агентство мэдээсэнэ. Италиин, Франциин, Грециин, Турциин болон Англиин агаарай сэрэгэй хүсэнүүд эндэ суглархань. Тэрээнһээ гадна, Америкын зургаадахи флодой корабльнууд һургуулида хабаадалсаха.

Европодо аадар бороон ехээр ороно

ЛОНДОН, июниин 19. (ТАСС). Англиин урда зүгтэ июниин 19-дэ аадар бороон ехээр оробо гэжэ мэдээсэгдэнэ. Хэдэн городууд, ургаса тараан уһанда абтаа. Аадарай хахад час ороод байхада, Андовер гэжэ городой доодо хубинь уһанда булагдашоод байба. Город соо ороһон уһанай үндэрынь 3 фут боложо байгаа. Аадарай һүүлээр ехэ мүндэр ороо. «Гольфын бүмбэгын шэнээн» (5 сантиметр тухай үргэнтэй) мүндэр ороо гэжэ агентствонууд мэдээсэнэ.

Францида мүн лэ ехэ аадар орожо, хэдэн нютагууд уһанла абтаад, абаралгын бригаданууд түхэреэн сүүдхэ хүдэлнэ гэжэ Франциһаа мэдээсэгдэнэ. Һүүлэй 4 үдэрэй туршада ондоо нютагуудтай ямаршье холбоогүй болоһон Йбе мүрэнэй нугын хоёр тосхон эдеэ хоолоор геликоптероор хангагдана гэжэ мэдээсэгдэбэ.

Һургуулинуудтахи түрэлхидэй комитедэй хүдэлмэри тушаа

Түрэлхидэй комитет хадаа үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ зорилгодонь һургуулиин дирекци болон багшанарта туһалха ёһотой түрэлхидэй ниитын орган юм. Бүгэдэниитын уялгата һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ, үхибүүдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ, педагогическа дүршэл түрэлхидэй дунда дэлгэрүүлхэ, үхибүүдые ушар ёһо мэдэнгеэр, жаяг заршамтайгаар һургаха, классһаа болон һургуулиһаа гадуур хүдэлмэри ябуулха, һуралсалай материальна үндэһэ һууриие бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалжа, тус комитет түрэлхид һургуули хоёрой нягта барисаае саг үргэлжэ һайжаруулха зэргэтэй. Түрэлхидэй дунда ябуулагдаха һургуулиин гол шухала хүдэлмэридэ түрэлхидэй комитет горьтойхон үүргэ дүүргэжэ, бүлэ болон олониитын хоорондохи холбоо барисаае нилээд бүхэжүүлдэг, түрэлхидэй урда багшанарай табиһан эрилтые дүүргэхын түлөө оролдодог, политехническэ һуралсал бэелүүлхын тулада һургуулиин материальна үндэһэ һууриие һайжаруулха талаар эдэбхитэйгээр хүдэлдэг байһаниинь манай түрүү һургуулинуудай ажалай дүй дүршэлһөө элирэн харагдана. Һурагшадай, багшанарай болон һургуулиин хэрэгтэ энэрхы анхарал табидаг түрэлхидэй комитедүүд зоноор хүндэлэгдэдэг байна.

Улан-Удын гурбадахи дунда һургуулиин түрэлхидэй комитедэй хүдэлмэриие онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Түрэлхидэй комитедэй түрүүлэгшэ пенсионер В. Е. Андрианов болон бүхы гэшүүдынь һургуулиин ажабайдалаар һонирходог, һургуулидаа бүхы шадалаараа туһалдаг юм. Тэдэнэр «Үхибүүдэй гэртэхи хүмүүжэлгэдэ түрэлхидэй жэшээ» гэһэн асуудалаар түрэлхидэй конференци һуралсалай жэлэй үедэ үнгэрһэн байна. Багша З. Б. Мерцаловагай тобшохон элидхэл хэһэнэй удаада тус асуудалаар дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдөөн болоһон юм. Энэ һургуули дүүргээд, бэеэ даажа, ажалда гараһан басагад, хүбүүдэй түрэлхид Аюрзанайн, Сконникова, Педорина ба бусад үгэ хэлээ. Түрэлхидэй энэ комитет һурагшадай гэртэхи байдал, һуралсалайнь саашанхи арга боломжые шэнжэлэн үзэдэг байна. Розенкиндтэн гэжэ түрэлхид долоодохи классто һуража ябаһан Нэли басагаяа үбшэн юм гэһэн шалтагаан дурдаад, мэргэжэл абаха ондоо һургуулида эльгээхэеэ забдаа һэн. Нүхэр Андриянов эмшэлдэг врачтай, городой арадай гэгээрэлэй таһагтай зүбшэн хэлсээд байхадаа, Розенкиндтэн гэдэг үбгэ һамган хоёр тэрэ басагаяа үбэшэншье, һурахадаа мохоо байнаш гэхэ мэтээр урма зоригыень уруунь дарана, харин басаганиинь һуража шадахаар гэжэ элирүүлээ. Розенкинд гэдэгүүдтэй түрэлхидэй комитет хөөрэлдэһэн, басагандань шэнэ плати оёжо үгэһэн байна. Нэли гансата ондооржо, һайнаар һурадаг болоо. Эхэ эсэгэншье басагандаа буруугаар хандадаг байһанаа мэдэрээ.

Долоодохи классай һурагша Володя Попов һургуулиин жаяг заршам ходо эбдэдэг, номоо үзэдэггүй, город соошье ябахадаа аашалдаг байба. Энэ хүбүүнэй эсэгэдэ багшанар хэдэн дахин хандахадань Попов хүбүүндэе анхарал табидаггүй, һургахаяа огто хүсэдэггүй байгаа. Тиихэдэнь Поповые түрэлхидэй комитет суглаандаа урижа асараад, шанга эрилтэ табиһан байгаашье һаань, Володинь номоо үзэдэггүй, тоомгүй зандаал байһан юм. Поповтон хүбүүндээ анхаралаа табидаггүй бүлэ гэжэ мэдэхэдээ, түрэлхидэй комитет һургуулиин дирекцитэй хамта городой Соведэй гүйсэдкомдо хандажа, тусхай шиидхэбэри гаргуулаад, хүбүүень бүлэһөөнь абаһан байна.

Түрэлхидэй комитет багшанарай, һурагшадай хүсөөр түлөөһэтэ концертнүүдые табижа, олоһон мүнгөөрөө һуралсалай нөөсэ фонд бии болгоод, материальна туһаламжада хэрэгтэй дүшөөд үхибүүдтэ гутал, хубсаһа абажа үгэһэн, ёлко эмхидхэһэн, сэнгэлиг газарнуудаар үхибүүдые ябуулһан, бэшэшье элдэб жэжэ ябуулгануудые үнгэргэһэн байха юм.

Түрэлхидэй энэ комитет һургуулиин материальна үндэһэ һууриие һайжаруулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туһална. Һургуулиин шеф болохо скотимпорт ямаршье түлөөһэгүйгөөр һургуулиин түлеэ шэрэжэ үгөө. Эндэ нүхэр Андриянов ехэхэн оролдолго гаргаа. Скотимпортынхид болон түрэлхид һурагшанарай мастерскойдоо хүдэлхэдөө үмдэхыень фартугуудые, хансыбшануудые оёжо үгөө. Һуралсалай шэнэ жэлые угтуулан, һургуулиин гэр байшан заһабарилхада барилгын шухала материалнуудые оложо үгэнэ.

Һурагшадта үглөөнэй сайлалга эмхидхэлгэдэ түрэлхид нилээд ехээр туһалдаг. Түрэлхид һургуулидань бэлэн эдеэ хододоо байлгаха гэжэ оролдоно.

Хойто-Байгалай аймагай Байкальска долоон жэлэй һургуулиин түрэлхидэй комитет баһал эдэбхитэйгээр хүдэлдэг.

Энэ комитедэй оролдолгоор, ямаршье түлөөһэгүй хюрөөдэмэл модоор һургуулиин гэр байрын заһабари болон үхибүүдэй ажалай һуралсал хангагдана. Комитедэй гэшүүд үхибүүдтэ зорюулагдаһан кино болон наадануудай үедэ клубта ээлжээгээр һахюул табижа, багашуулые хаража байдаг юм.

Улан-Удын 32-дохи, 1-дэхи болон Ново-Селенгинскэ дунда һургуулинуудай түрэлхидэй комитедүүд багшанарта мүн лэ һайнаар туһална.

Гэбэшье, олон һургуулинуудай түрэлхидэй комитедүүд юушье хэнэгүй. Жэшээнь, Хэрэнэй дунда һургуулиин түрэлхидэй комитет (түрүүлэгшэнь П. Д. Бельгаев) миил эмхидхэлэй асуудалнуудые ходо харахаһаа бэшэ, бүтээһэн юумэниинь үгы. Заиграйн, Баунтын, бэшэшье аймагуудай олон һургуулинуудай түрэлхидэй комитедүүд ахираар хүдэлнэ.

Түрүү һургуулинуудай дүй дүршэл шэнжэлэн үзэхэдэ, һургуулиин директорэй саг үргэлжын хүтэлбэри доро хүдэлдэг лэ түрэлхидэй комитет амжалта туйладаг байна.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ түрэлхид юугээр, яажа һургуулида туһалхаб гэжэ һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд гүнзэгыгөөр бодожо үзэхэ, илангаяа зунай үедэ һургуулинуудай байра байдал, элдэб түхеэрэлгэ, түлеэ залһыень бэлдэхэ хэрэгтэ түрэлхидэй хүсые хэрэглэлсэхэ шухала.

Д. БУЛНАЕВ, БМАССР-эй багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай кабинедые даагша.

Редакторай түлөө С. БАДМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00457. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3264.